

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZALLAS :

Ó-vár. Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :

Közép-utca, STRIN J. könyvkereskedése.

Torda, nov. 20-kán.

✗ **Charta. (II.)** A népjogok kiterjesztése elleni reactio, valahányszor egy illetett nemzedék fölládozó küzdelmei az örökkévaló jogok életbeléptetésének lendületét, s ezáltal az emberiség életében valamely szerencsésb korszakot idéztek elő — mihelyt a föllángoló entuziasmus csillapulni, s az actio ernyedni kezdett, — minekutána népeknél, szintugy mint egyéneknek az illetett szellemi állapot csak koronkint áll elő, s ugy szolván, nehány magasztos perczig tarthat — a reactio, mondjuk, előtérbe lépett, s a mérhetlen áldozatok árán kiküzdött eredményeket az önzés lelkiismeretlen fagyával megölte.

Sem az elmélet, melyet például egy Locke, vagy Rousseau „contrat social”-jában a népjogok védelmére fölláttak; vagy éppen egy Sieyes politikai gépének bonyolult szerkezete, mely Frankhont intézményekkel vala előzőnlendő — ha alkotmánya életbe léphetett volna is, valamint az előbbie, melyek ott életbe léptek, s borzalmas rázkódások között egymás után kimultak — nem valának azon garantiák, melyek a népjogokat a reactio ereje ellen biztosíthatták volna. A politika bármily régi tudomány; a történelem szövéténeke bármennyire megvilágosítja az utat, melyen a népek kormányzását az illetőknek vezetniök kellene: reactio ellen biztosító intézményeket még föl nem talált; sem a történelem tanúsága nem hatott az illetőkre. A politika legfőbb elve gyanánt eddigél el nem ismertett: a népek akaratjának, mint minden jogszerű hatalom egyedüli forrásának tanulmányozása, s a tiszteletben tartása.

Főként az állandó katonaság föllállítása óta, a néperdekek mindinkább háttérbe szorítottak. Végre az éjszak-amerikai szabadságháború, a 89-ki forradalom minden bel- és külkövetkezményeivel és hatályával — a júliusi és 48-iki forradalmakkal az európai népvizonyoknak más irányt, más fordulatot adott. Legalább is azon innen a győzelem nép és katonaság között eldöntetlen maradt.

A közben nem egyszer a viszonyok ugy alakultak, hogy a seregek ereje vagy megtörtetett küllenség által, vagy a seregek nehéz belviszályok idején kormány és nép közt ingadoztak; vagy elhátározatlan a nép részére állottak. Ily esetekben a politikai hatalom forrásának a nép rendszerint elismertett, a népre történt hivatkozás. De nem tudunk esetet, melyben a késő elismerésnek kívánt eredménye volt volna.

Nem vesszük példáinkat a folyamatban levő ügyek raktárából: ezekre, mint be nem végzett tényekre, — de kivált mint olyakra nézve, melyekről szabadon véleményt nem mondhatunk, más körülmények között szólani fentartjuk magunknak. Ezek helyett megemlítjük I. Károly, és II-dik Jakab angol királyok kormányzásának végeredményeit, s I. Napoleon nagyszerű bukását. Azok az utolsó percekben, az angol chartán elkövetett sértéseket jóvá tenni ígértek, míg ez I. Napoleon seregeit elvesztvén, a népszabadság elismerésében keresett utolsó menhelyet. De már semmit nem használt. A Nemesis — mint az emberiség ügye kormányzásában éppen nem kivételesen tapasztaljuk — ennek Sz. Héléná sziklához lánczoltatásával boszulta meg magát; míg am azok a Doweren át — minekutána „a capitoliumból egyetlen lépés a társai szikláig” — részint vérpadon, részint oly futásban találták a népjogok ellen elkövetett bűnök büntetését, melyben a futó királyt a halászkok, szintugy mint XIV. Lajos király egy Péter atya gyanánt tekintették: amazok, mint Péter atyát a leggorombább bántalmakkal illették s elfogták; az utóbbi nem magas kormány ügyekről érkezett többé vele — hanem misét mondott.

Még egy népnél is, mely megszilárdult jogainak több százados birtoka s élvezetében volt — mennyire nincs az alkotmány reactio ellen biztosítva, tanúságot teszen szintén a nagy népek történelme. *) Ha azon parlamenti óriások, kik utóljára husz szám-

ra leolvadva is az ünnepekt Fox Károly zászlója alatt, melyre az angol népjogok mellé az örök emberi jogok valának arany betűkkel írva — nem küzdenek: sikerül a különben oly nevezetes Pittnek az angol institutiokat azon reményekkel, melyeket a francia köztársaságban a reactionarius párt fondorkodásai idéztek nagyobb részint elő, mystifikált francia eszmék veszélyességének ürügye alatt nemcsak az ő minisztersége idejére elérte, hanem talán az angol népjogokat éppen hosszú időre megtörni, vagy Angolhont újabb rázkódásoknak kitenni. Egy kormány, ha a népjogok iránt benső tisztelettel nem viseltetik, talál alkalmasszerűleg eszközöket, azoknak megromlására, talál czimeket is, mint VII. Ferdinánd minisztere Zea Bermudez „a fölvilágosodott liberalis absolutismus” föllállítására Spanyolországban.

Annyi vér alig folyt valamely más indokból, annyi szerencsétlenséget alig eredményezett valami a népek életében, mint a reactio. A történelem lapjai, — melyekre inkább sarlangos phrasiskokban hivatkozni, mint következetes tettekben azokhoz alkalmazkodni szeretik sokan azok közül is, kik előtt azok nyitva állanak — telvék tanulságos adatokkal. Említsük-e a spanyol nemzet vértanuit: a nemes Ricot, és méltó társait? kik a 812-iki királyilag szentesített chartához hűségük miatt tíz év múlva vérpadon adták ki nemes lelkeiket. Említsük-e a Stuartok idejéből II. Károly véres kormánylatát? mikor a reactio, minekutána az élők között már nem volt mit eltipornia, a sirokba szállt alá, nem hogy magát eltemesse, hanem hogy a legnemesebb, legkitünőbb férfiak hulláit azokból, fölakasztás végett kihuzcolja. A francia nemzet története e részben is rendkívül tanulságos.

Az 1814. jun. 2-ki charta, melyet XVIII. Lajos, minekutána St-Quenen kinyilatkoztatta a képviselői alkotmánya és elvek szentült megtartását, csaknem angol mintára kibocsátott — biztosította a nemzet politikai jogainak nagyobb részét, választási, törvényhozási, bírói jogokat, esküdt széklet és sajtószabadságot sat. Ezeknek azonban minden részletekben szakadatlan sértése mindjárt elkezdődött. Főleg az ugynevezett 100 napok után, a bourbonok visszatérését száműzések, kivégzések jelölik. Fouché rendőrminiszter, ki XVI. Lajos kivégzetésekor jakobinus volt, üldözi azelőtti collegáit. A választások nem egyebek voltak, mint az emigránsok (királyi párt) jutalékai. Sajtószabadság, törvényhozói függetlenség megsemmisítettek. Egy követ csak azért, mert a bourbonok visszatérésekor hangulata felől a nemzet többségének igazat mert szólni — a követi kamarából kitaszítottak.

A reactio ily dühöngése között a nemzet reményteljesen nézett X. Károly uralkodása elé; ki kezdetben a sajtónak ismét visszaadta szabadságát. De már két év múlva „az igazság és szeretet” (loi de justice et de l'amour) gúny név alatt ismert sajtóelleni törvényjavaslatot bátorkodott miniszteriuma a kamaráknak előterjeszteni. Miglen folytonos küzdelmek között, kormány és nép között — ez utolsó győzött: hogy Lajos Filep alatt, a politika mesterkedése által ismét meggyőzöttessék, és ismét győzzön.

Minekutána ezen utóbbi kormány a rendszerezett vesztegetés s nemzeti jellemrontás útján odáig ment, hogy a hivatalnokok seregével elárasztott kamara centrumát a miniszter, mintegy tábornok parancsoló tekintetével commandirozta, melynek servilismusa minden törvényjavaslatot, mely elébe adatott, megfertőztetett, hogy jellemzőleg mondhatnánk: „minél később datáltatott valamely törvény a forradalom idejétől, annyival rosszabb az”: a mélyen sértett nemzeti becsületért boszút parancsoló nemzeti indignatio büntető sulya alatt összeroskad.

Most Frankhon Augustusa ezen nagy népet, a dicsőség és hatalom rendkívül magas fokára emelte. Bölcseségtől várni lehet, hogy ha halhatatlan művét a külpolitika terén bevégezdi — azon nagy népet, mely Európában az eszme előharczosa, mely az eszme győzelmeért, künn és benn annyi vért ont-

totta, annyi hánykodások után a szabadság biztos élvezetének kutféjéhez elvezetendi.

Nagy népek történelme nagy tanúságokkal bir. Méltó a tanulmányozásra. Kivált oly válságos időben, mint melyet Európa népei jelenleg élnék.

Azon népek, melyek ez idő szerinti nagy mozgalmakból megiffadva, megerősödvé kívánnak kiemelkedni — semmi esetre a nagy példákat nem ignorálhatják, s a jogos utakon méltán keresnek jobb sort, hogy majd, midőn a szerencse istennő, kinek a rege szerint csak elől van üstöke, ismét háttat fordít — késő megbánásra okuk ne legyen.

Minekelőtte azonban a főlemlegetett adatok alapján nézeteinket constatiroznók, meg kell még említenünk egy körülményt, melyről más combinationok közt már máskor is emlékeztünk.

Szabó Lajos.

✗ **(H.) Lapszemle.** A „Kronst. Ztg” közleménye szerint, Maager ur meghívása folytán nov. 11-kén több erdélyi szász honfi gyűlt össze Brassóban, hogy a nap égető kérdései fellet tanácskozzanak. A gyűlés igen népes volt, és szükségessé találtatott, hogy az ó-szász municipális rendszer mielőbb állíttassék vissza, természetesen tekintetbevé téve azon körülmények, hogy „1848 óta az ország minden lakói nemzetiség és vallásbeli különbség nélkül egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel birnak.” (Helyesebben mondván: 1848-ban a pozsoni és kolozsvári országgyűlés szabadelvű határozatai következtében, mint királyilag szentesített törvény proclamáltatott a szabadság, egyenlőség és testvériség szent elve, a melyet a bureaucratia az abszolút centralisatio érdekében — bizony nem a mi hibánkból — ad acta tett volt.) A mi e célnak elérésére vezető eszközöket illeti: — folytatja a fentfeszített lap tudósítója — elismertett, hogy az erdélyi alkotmányos országgyűlés összeállításánál csak a történelmi jog alapjánól indulhatni ki, következéské az 1791-ki t-cikk teljes elismerésével a többi nemzetiségek igényeinek zsinormértékül vendők. Ezenkívül szót emeltek a szász képviselő szélesbítése érdekében, a mi szász regalisták meghívása és a német (értsd szász) városok megfelelő képviselése által lenne elérendő. Továbbá azon óhajítás nyilvánult, vajha a császári állam többi országképviselőinek is a törvényhozás körül bár annyi részesülhetési jog jutna, minő az erdélyi országgyűlést illeti az 1791-ki 141-diki t-cikk értelmében.

Ugyancsak a fennebbi lapha „beküldetett” egy cikk, a mely a román nemzet értelmiségének azon szempontját ismerteti, melyből ők a mostani állapotokat szemlélik. A görög-nem-egyesülteknek N-Szebenben tartott synodusa után magánértekezletek tartattak, mely alkalommal két programterv jött napfényre. Az azokban kifejezett cél nem lett volna egyéb, mint a régebben elismert erdélyi nemzetekkel analóg nemzeti önállóság elérése, de az eszközök iránt meghasonlott a vélemény. Mint a tudósító írja, több mint ötven jogtudós és több kitünő műveltségű férfi vett részt amaz értekezletekben. Csakhamar egy harmadik, nagyrészt az előbbiekből szerkesztett terv merült fel. Az erdélyi románok — cikkirő szerint — a császári diploma és reánk vonatkozó kézirat értelmét ugy fogják fel, mintha azok által az erdélyi nagyfejedelemség az 1848 előtti helyzetbe lenne egészen visszafektetve, mely helyzetben a románok mint politikai jogokkal nem bíró nép tekinteteket és kezeltettek, s hogy továbbá a legm. kéziratban fennhagyott gyökerveszáltozások főleg a románok javára célzóknak érthetők; végül, hogy ők az 1848-diki erdélyi országgyűlés határozatait, mint csupán a nemesség és 22 polgári képviselő, tehát a mint mondják de nobis sine nobis hozottakat, reájok nézve felette veszélyesek és megalázóknak tekintik, miután ugyanis azon országgyűlésen az approbatalis törvények, melyek a század gyalázatára s a román német megbélyegzése és teljes megsemmisítésére célzóztak, nem töröltettek el nyilvánosságosan és a nemzet mint együtt tanácskozó politikai tag nem hivatott meg; ennélfogva a románok nemzeti ügyüket az 1848 május havi álláspontra visszahelyeztetnek akarják tekinteni és jövőjük iránt nagy aggodalommal vannak.

Éppen ideillenek B. Eötvös József nov. 21-diki a szabadság és nemzetiség eszméjét fejtegető értekezéséből a végső sorok, a hol igen bölcsen s a román nemzet Erdélyben lakó fiait teljesen megnyugtató modorban mondatik:

„A mult csak privilegiumokat ismert s igen természetes, ha akkor, midőn a közös jog fogalma még ismeretlen volt, minden egyes nemzetiség is csak privilegizált állásában keresett biztonságot.

„Az Erdélyben lakó három nemzetnek privilegiumai teljes összhangzásban állanak azon kor egyéb jogfogalmaival, mely alatt minden polgári jognak élvezete egy nemesi levél birtokához vala kötve; de vajjon ki fogja állítani, hogy a nemzetiségek igényeit korunkban is ezen eszközökkel biztosíthatjuk.

„Ha az egyes nemzetiségek egymás mellett, de egymástól elkülönözve laktának, mindenik külön kijelölhető határokkal körülfogva, akkor ez ut talán célhoz vezethetne. Hasonló kiváltságokat adva mindenkinek, felállítván Erdély-

*) Nemzet-ügyünk fejlődésének jelenlegi fokán nem látjuk lehetőségeket, hazai példákat hozni föl. Sz. L.

ben a három nemzet mellé a negyediket a (románt), a nemzetiségek talán ki lennének élve. De vajon jelen helyzetünkben, midőn a különböző nemzetiségek vegyülve laknak egymás mellett, tehát e ezt a nélkül, hogy egyes helyeken bizonyos nemzetiségeknek kiváltságokat adva, minden többiek fölött nem igazolható nyomás gyakoroltatnék, melyet ugyanazon nemzetiség, melynek egy helyen kedvezhetünk, más helyen túrme, úgy, hogy a nemzetiségek kielégítése helyett csak azoknak nem szűnő ellentétét a küzdelmeit idéztük volna elő — A dolgok ezen állásában a nemzetiségi igények kielégítése csak a politikai szabadságnak azon formái alatt lehetséges, melyek mellett e nehéz feladat Svájcban, Belgiumban s általában véve mindazon országokban oldott meg, hol különböző nemzetiségek ugyanazon alkotmány alatt békésen s egyetértéssel állnak egymás mellett, azaz: jól rendezett helyhatósági szerkezet által, mely eléggé tág körű legyen, hogy az egyes nemzetiségek szabad kifejlésére helyet adjon, s csak annyiban szorítások kerültek közé, mennyiben azt az állam egysége elkerülhetlenül szükségessé teszi.

Háromszék, nov. 24. 1860. — Talán nem fog akadályul szolgálni, a fájdalom még most is fennálló sajtótörvények s a székely ösztönöséggel írott sorok közvételének.

A magyar királyság azon területének, melyet Erdélynek neveznek, jelenben minden reményét magában őszpontosító nagy tekintélye, egyik jeles művében kimondja azon legnagyobb nemzetközögi alapigazságot, miszerint a társasági lét első követelménye az önkormányzás, a társadalom háztartásának a társadalom tagjai általi elintézése. Valóban polgári alkotmányunkkal legszorosabb kapcsolatban álló törvényünk eléggé fényes tanúbizonyságot tesz arról, hogy önkormányzat mindig legdrágább kincs gyanánt őrizték e jogokat, és ezeknek fenntartása mellett választák királyukul azon felső uralkodó házat, melynek fején egyszersmind Ausztria császári koronája fénylik; mindnyájunknak tehát, kik nem akarunk érdemtelenné tudni a kor viszonyaihoz képest segíteni ezen ösjsok minélhamarabbi életbeléptetését, s áldozni ezért életünkkel, vagyonunkkal s becsületünk szentségével.

A legszorgalmasabb figyelemmel vártuk okt. 20-ka óta és várjuk minden órában a székelyülést megvárta vonatkozó intézkedéseket, részint azért, hogy elérjük újra a postulatunk és régia propositiók (Tri. p. II. t. 3.) dicső korát, részint azért, hogy valahára megszabaduljunk a burokráciától, mely a honi jogelemek mellőzésével a legnagyobb erőfeszítéssel alkalmaztatnak reánk.

A Pesten tartandó országgyűlésre minő utasításokat vigyenek az érvényesített 1848-ki II. törvények szerinti küldendő követek, e tekintetben nagyon is egyértelműen vágyunk, pl. az olvasó közönség előtt már ismeretes mindazon igények létesítésének kívánalmát, melyeket gr. Zay egy tekintélyes bécsi lap hasábjain közölt; továbbá: vértünk és pénzünk felett királyunkkal egyetértéssel rendelkezési jog, egyezséggel az 1848-ki szentesített törvények egész terjedelmében helyreállításának indítványozását sat. r. l.

A muzeum és id. igazg. jelentése a nov. 22-ki gyűlésen. (Folytatás.) — Hadd mondjak egy példát.

A francia irodalom ama fényes korában, melyet az irodalom történelme XIV. Lajos időszakának nevez és még azután hosszas ideig ellenmondást nem tűrve uralkodott egész Európában az a közvélemény, hogy a dráma tökélyének az Aristoteles által tulajdonított három egység: a cselekvény hely és idő egysége, egyformán lényeges kelléke és kimaradhatlan vonása. A világ akkor s még aztán sokáig elismert legnagyobb dramaturgusai emelték érvényre ezt hiedelmet. Azon franciák voltak, s Páris akkor is mint most ki bírta állítani egész Európát — közvéleménnyel. Amde lőtt az órája az ő csalhatlanságának is; pedig oly rendíthetetlen látszott, hogy sirjából kelle kikelni egy próféta-nak, mint a Saul lelke, hogy mintegy túlvilági hatalommal döntse meg az élőkkel megvehetetlen tartott erődítményt. — E lélek neve Shakespeare vala. Egy három ellen: egy Corneille, egy Racine, egy Molière ellen! S a diadal mégis oly teljes lön, milyennek pártját alig leljük. Igen, mert tény volt az, hogy a brit költő a két utóbbi egység nélkül s az elsőnek kiszélesítésével oly remekket tudott teremteni, melyek amazokéival a versenyt dicsőségesen s rész-szerint túlszárnyalólag kiállottak.

Ha itt egy tény megdöntött — nem három tény, mert ennek nem volna értelme — hanem három ténynek világ-pártolta s mégis hal felgőszát, mennyivel szerencsésebb vagyok én, midőn tények és vélemények oly roppant többsége hivatkozhatom, melynek diadalát csak elfogultság hozhatja kétségbe. A ki, t. i. az európai muzeumok statisztikájába csak felszínesen van is beavatva, igazat ad nekem, midőn azt állítom, hogy egész Európában mind ama részek között, melyeket feljebb vázoltam, csupán csak három intézet foglalja egy helyiségbe mindnyájukat; a többiek temérdek számmal nem két, de három négyfelé is oszolnak — panasz és hiány nélkül. Ez a három: a bolognai studio, a magyar nemzeti muzeum s a British muzeum. Az elsőre nézve rövidség okáért Archenholz olaszboni utazására utalok, kinek kritikája oda megy ki, hogy: ex omnibus aliquid esse toto nihil. Elég annak megbizonyítására, hogy lényegesebb kellékek hiányát a hely egysége vagy nagyon silányul, vagy éppen legkevésbé sem pótolja. A más kettőre nézve pedig azt jegyzem meg, hogy gyűjtemények együttsége nem valami előre meghatározott elv, hanem egyenesen csak történelmi, sőt történetes előzmények és viszonyok eredménye. T. i. mindeniknek egy más magában többoldalu magya egy

alapítótól került, emez Sloane János jamaicai volt kormányzó; amaz Széchenyi től s mindenkinek elhelyezésére egészben akadtak mindjárt eleinte alkalmas épületek. Aztán van még egy lényeges különbség azok és a miénk között. Azok nincsenek fűveskerttel kapcsolatban. Arra a kényelmetlen gondolatra pedig, hogy köz és így rendszerint mindennap és folytonosan látogatandó könyvtár kertbe, és így mint a kert természete hozza magával, a lakosság forgása körül, fere eső helyre alapítsanak, még senki sem bukkant, s erre nemcsak Európában, de Amerikában sincsen példa.

Mindezekből s röviden elé nem adható sok más okból azt következtetem, hogy a szoros s rendszeresen egymáshoz nem tartozó gyűjtemények physical együtlté leges-legkevésbé sem tartozik a muzeum eszméjéhez, valamint elkülönzése — ha ezt a dolog valóságára nézve egészen idegen körülmények így kívánják a muzeumnak sem célszerűségét, sem hasznosságát, sem tökélyét még csak egy ház-szályával sem csökkenti.

Ezt így — részemről — eldöntve menjünk át a második pontra, muzeumi tárgyak, gyűjtemények mi és minőségére.

Soroljuk a természetnek ugynevezett három ország-szerűségét.

Az állatok országából emlősökéhez tartozó példányunk van 16 darab, melyek közül 14, kitűnő egész állat. Madarak osztályába tartozó 385 darab, u. m. 144 tömött madár, 242 tojás, és 9 madárfészek. Kétlábú vagy Hüllő 5 darab. Hal 3 darab. Bogár 1607 darab. Lepke 775 darab; Héjzsej 1; Csiga (az élőfajokból) 240; Sugáros állat 5 darab; együtt 3036 darab.

A növények országából mintegy 1300 darab, melyet csaknem egészen Kolozsvár városa határa flórája teszen.

Az ásványok országát képe 4623 darab viseli, ha egész terjedelmében, és így a geologia s palaeontológiát is beléje foglalva vesszük ezt az anyagot. Részletezve külön számokat szabatosan, mint hogy a példányok maguk sinecnek külön választva nem adhatók. Hanem közelítőleg és ke-rekszámban mondhatni, hogy az oryctognostici, vagy tulajdonképp ugynevezett ásványok száma meghaladja a 3000-et, a sziklanemeké a 700-at s az őslénytanhhoz tartozó daraboké a 800-at.

Ezekhez járul még egy pár gyűjtemény, mely már az ipar uradalmába esap át; u. m. a) honi selyemtermelési mutató, b) vaskészítést az anyakon kezdve a rudvasig s aczélig minden fokozaton át mutató 73 darabból álló és c) a volt batizi gyárhoz kellett különböző természetes, vegyített és égetett földeket mutató, 25 darabból álló gyűjteményeket.

Általában a muzeumkerti épületben lerakott példányok összes száma 8995, s. e. c.

A muzeum kertében a hazai fák és cserjék fajtái valami 15 hízal mind fellelhetők, melyekhez járul egy néhány idegen, részint honosult fa és cserje is, összesen mintegy 72 faj, némelyike számos példányokban.

Várhátná a t. e. hogy miniat a gyűjtemények egész összege négy darab kivételével hazafüli kegyes adományokból gyűlt, tehát a jelesebb és gazdagabb adóit megnevezem. Meg is tenném s így is meglehetősen számú jöttevőkkel dicsekedhetünk. De mivel ez mintegy indirect szemrehányás gyanánt tűnhet fel szintoly buzgó honfias érzelmű adók irányába, kiknek tehetségük vagy alkalmuk nem volt 1—12 sat. példánnyal többel járulni a hazai tudomány oltárához, hadd legyenek az aranyok és filérek áldozói testvéries egy sorban elmutatva a nyomtatásban már eddig közölt és ezúttal is közlendő jelentésekben. A helyett azzal az örömdetes tudósítással szolgálhatok a t. gyűlésnek, hogy igen szép és rendszerezett gyűjteményeket várhatunk teljes bizonyossággal némely hazánkfiától.

Debreczen, nov. 27-kén. — Fájdalom, szomorú eseményeket kell feljegyeznünk hazánk új átalakulásának történeti lapjaira. Az okt. 20-ki engedmények életbeléptetésének halasztása keserű gyümölcsösköt termelt.

Nov. 26-kán este a városunkba érkezett g. K. Gy. koronáról és szathmármegyei főispán tiszteletére faklyásmenit rendeztetett. Mely szép rendben megtörténvén, mielőtt a csoport eloszlott volna, a Csegléd utczán egy dobányarulás sasait kezdte lerombolni, innen e jelvények illdözése tovább terjedt. A megye-törvényszék, főnökség, pénzügyigazgatóság, adóhivatal sat. czégeit szaggatták le. A helyettes polgármester lakáshoz mentek, ablakait bezuították. Míg végre a tömeg az előtölülő katonaság közét szorították. A vasasok sokakat megsebesítettek, azok közt vidékről a keddi héti vásárra begyűlt idegenek is voltak, kik azonban sem a menethen, sem a kihágásokban részesek nem voltak. 18-at elfogtak, a sebesültek számát nem lehet tudni. Azok közt voltak olyanok is, kik hazamenő utjukban a vasasok által megtámadtatva, hibájokon kívül — ontották véreket. A mint birlik a h. polgármester, ki a minapi sorozás alkalmával elkövetett önkényes magaviseletéért a nép haragjára magát méltóvá tette — menekült. Erdélyi hazánkfia g. R. L. is egy vágást kapott a vállára, éppen azon perczben, midőn egy szerencsétlen fiatal embert kívánt volna egy vasasnémet üldözője elől egy közeli kapu alá berántani.

A vérengzés esti 10 óra után történt. 12 órakor már minden csendes volt. Az utczákat úrjáró csapatok foglalták el.

Mi fog mindezekből történni, senki előre megjósolni nem képes. Annyi bizonyos, hogy ha azok, a kiknek jelenleg a hatalom kezükben van, nem sietnek a népet megnyugtani az alkotmányosság siető visszaállítása által, derült napokat bajosan várhatni.

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Értesítés.** Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmánya egy eléfordult eset következtében jónak látta elhatározni, hogy az egyleti pénztárnál utalványozandó kölcsönösségnek biztosítására ajánlott jelzők megbeszélésére, az eljárás rövidítése tekintetéből, az egyleti pénztárnak személyesen, és ha szükségesnek látja még más szakértőkkel együtt vegyen közvetlen befolyást. Szíveskedjenek tehát a t. cz. kölcsönkérők mielőtt kéréseiket beadják, az ajánlandó jelzők megbeszélésére az egyleti pénztárnak urat is meghívni, minthogy különben az utalványozás a megszabott ügyrend szerinti nem történhetik meg. Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányától. Kolozsvárt, nov. 26. 1860.

Kiadta: Fényes Henrik s. k. egyleti titkár.

— Egyes főzikkünkben kiemeltük az 1848-diki kolozsvári törvények főbb momentumait. Visszaalakulásunk el-méletére nézve szükséges ezen cikkeknél az összes nemzet emlékeztetőbeni felelevenítése; ez okból mai számunkhoz mellékeljük csatoljuk azt azon hiedelemben, hogy ezáltal érdemes olvasóink kíváncsiát előzzük meg. Tartsák meg kérjük e mellékletet, hogy midőn megye és országgyűléseken az alkotmányos viták megkezdődnek, kézen lehessenek az ország azon legutóbb kimondott eszméi, melyeknek alapul a vallások és néprétegek egyenjogúsága s országunk egysége.

— Kézdivásárhelyről, tekintélyes helyről egy igen szomorító értesítést vettünk. Nov. 20-kán este Tóth Dávid kereskedő egy vendéglőbe ment, hol közte és néhány katona közt kedvetlen surlódás történt. A vendéglőből kijőve az előbbiek Tóthot földreverték, s miután ez megszaladt, üldözöbe vették. Eközben egyik a katonák közül szállásról egy kétesül puskát magához vett s ezzel Tóthot megtámadta a mint az szállása udvarára berohant. Az előbbi a puskát Tóthra célozta, de midőn éppen elcsúszni akará, ez utóbbi egy karót ragadva fel, a puskát fértette ellene kezében. A puskát elcsúszott ugyan, de csak a lőpor érinté Tóth arcát. Ez utóbbi önvédelemben a karóval ellenfele fejére vágott, mire ez a fegyver másik esővéből kemény seréttöltéssel Tóthnak jobb lábát térden alul meglötte. A serét a fiatal lábát úgy összezúzta, hogy öökre sánta maradt. Ezen excessus után tőstent katonai őrsapatot hoztak elé, kik a városban ezirkálni kezdtek, s három előlálalt polgárt befogtak. A város ekkor csendes, egy a katonaság is. A tisztelt író úgy értesült, hogy a katonaságtól 21-dikén sürgöny küldetett Szebenbe.

— A „Fortschritt“ nov. 26-ról írja: Mint halljuk, a magyar főkanzellár ú. exjea tegnapelőtt több óra hosszat tartó kiballgatáson levén O Felsőgénéll, több fontos magyar udv. kancelláriai ügyben tett előterjesztést. Erre következtek ma a legf. határozmányok, minélőgyva már a kinevezési levelek szétküldésének, a megyék szabályozása iránti utasítások kiadásának, egy a szab. kir. városok — a hajdukerület és XVI. szepesi város ügyrendezése elé nincs több akadály gördítve. A tartalomról még semmit se tudhatni.

— Bécs, nov. 28. A mai „Wiener Ztg.“ jelenti, hogy császári határozatnál fogva főispánokká nevezettek: Nógrádba: Zichy Ferencz gróf ifjabb; Szepesbe: Csáky Ágost gróf. Trencsinbe: Madocsiányi Pál; Ungba: Waldstein János gróf; Ugoesába: Lónyay Albert; Somogyba: Jankovics László; Győrbe: Zichy Bódog gróf; Mosonba: Zichy Henrik gróf; Biharba: Haller Sándor gróf; Árva: Zmeskál Móricz; Baranya: Seitovszky Márton; Tolnába: Szankovicsky Imre; Zemplénbe: Andrassy Manó gróf; Szabolcsba: Vécsey József báró; Berege: Sztáray Victor gróf főispáni helyettesül; Veszprémbe: Fiáth Ferencz báró; Pest-Pilis Zsolta: Károlyi István gróf, főispáni helyettesül.

— Bárá Vay Lajos mint Borsodmegye főispánja december 3-ára közgyűlést hivatott össze az 1847/8-ki törvényekben meghatározott állandó megyei bizottmány kiegészítésére. Felhívásban ki van emelve, hogy miután a törvény a politikai jog élvezetét nem vette el eddigi élvezőtől, sőt a XVI-dik t. czikk 6. pontja a nememesi osztálynak a megyei állandó bizottmány választása körüli kellő részvétét is biztosította, felhívja a főispán Borsodmegye nemeseit, másfelől minden közeg nememes polgárait, hogy az előbbiek tetszése szerint személyesen, az utóbbiak pedig választott küldöttjeik által az állandó bizottmány választás utján kiegészítésére jelenjenek meg.

— A főispáni utasítások a Királyhágón túl kiadattak. A közgyűlés jogait a főispán által összehívandó megyei választmányok fogják gyakorolni, ezek választják a megyei tiszteket, mely alispánok, szolgabírók, főjegyzők és esküdtekből főjegyző nélkül. A megyei törvényszékek mostani állásukban hagyatnak, míg az országbíró az ide vonatkozó javaslatot elkészíti. A szolgabírók a végrehajtásokban a megyei mostani törvényszéktől függenek.

— Esztergamban, Borsodban, Gömörben sat. már az illető főispánok a megyék szervezésére nézve előleges értekezéseket tartottak, s általános vélemény mindenütt a volt, hogy mindenben az 1848-ki törvények vétessenek kiindulási pontul.

— A „P. O. Ztg.“ „meglehetősen illetékes“ helyről értesül, hogy az országgyűlés mindenesetre Pesten fog tartatni.

— Magyar keresztelő Párisban. Mint a „Prot. egyh. és isk. lap“ban olvassuk, keresztelés ment végbe okt. 11-kén Páris egyik templomában kivételes s érdekes körülmények közt. A lelkész, a csecsemő és családja, valamint az egész környezet mind magyar volt, úgy szinte a szertartás is magyar nyelven tartatott. A hivataloskodó lelkész Szász Domokos itt mulató derék reformált lelkész volt. A jelenlevők mind magyar ruhát viseltek, a lelkész is csak addig tette le, míg hivataloskodott.

— Magyarországon a megyeházákról már több helyt leszedték a kétfélt sasokat és német feliratokat.

— A sárospataki főiskola lelkes tanárai közgyűlést tartván, egyértelműleg elhatározták a jog-akademia rögtöni visszaállítását. A jogi tanfolyamot már mult hó nov. 22-dik napjától kezdve fogják tanítani a negyedéves teologusoknak és politikai hivatalra készülő magyar ifjaknak.

— Balázs Sándor szerkesztése mellett „Magyar Polgár“ című lap fog megindulni Pesten.

Sajtó hiba. A közlebbi színházi tudósítás közt „Beszélő adu-tul“ hibásan áll e helyett „Béret szünetben adatik.“

POLITIKAI HIREK.

— Azon hír, hogy Anglia és Franciaország közös lépéseket szándékoznak az ausztriai kormánytól az olasz kérdésnek végleges megoldása iránt tenni, ujjal és némi leg nagyobb határozottsággal merül föl. Nem egy jel mutat arra, hogy Franciaország a maga olasz politikáját az angol kabinetével mindinkább szoros szöszhangzásba hozza, vagy helyesebben mondva, elveti nyíltan azon álcát, mely alá valódi szándokait rejteti tudá. Nem vonja ugyan még el nyíltan a maga oltalmát II. Ferencz királytól, de állítólag maga adja most neki azon tanácsot, hogy mondjon le a további ellentállásról. Vajon ezen tanács elfogadtatott-e, még nincs bizonyosan tudva. A francia álcza-elvetés egy másik jele az, hogy Terracínát végre is nem a francziák, hanem a piemontiak szállták meg. Ha tehát a francziák Terracínát eleinte azon szempontból akarák megszállni, mert az Gaetára nézve nagyon fontos s ennek mintegy hátát fedezi, úgy most ennek átadása is mutatja, hogy a francia kormány legalább is azon ponton van, miszerint Gaetát saját sorának átadandja. De mindezeknél fontosabb jele a francia politika nyílt megváltozásának lenne az, ha egy valószínű Antonelli bíbornoknak azon táviratilag jelentett nyilatkozata, miszerint a piemontiak még 20 nap lefolyása előtt Rómába is befognak vonulni. Ugy látszik ennél fogva, hogy a pápai kormány nem él többé csalódásban azok iránt, a mik bekövetkezendőben vannak. — Mindezek előjelei a dél- és középeurópai országok végleges egységének, s az olasz egységes urkirályság végleges megalakulásának francia oltalom alatt.

— Gaeta körül az ostromműveletek rövid időn belül lezárnak fejezve, s így az erőd rendes kiváratása nem sokára elkezdődhetik. — Rómában a bíbornok-testületnek legutóbbi tartott ülései igen zajosak voltak. Az államtitkár hevesen meglőn támadva, s e miatt beadt a szentségénél lemondását, mely azonban nem fogadtatott el. — Garibaldi e hó 21-n Genuába érkezett, hogy nagybátyját Deideri ezredet, Caprerába vigye, hol állandó lakását venni szándékozik.

— Türr több néhány nap óta, 4 magyar emigránsal s egy zuávitzttel együtt Milanóban van, s a milánói syndicus, Beretta urral, mindennap értekezik, mely beszélgetéseknél rendszeren a velencei emigratio bizottmányának két tagja is jelen van. Milly tervek főzetnek ott, azt azon körülményekből is lehet következtetni, hogy rendszeren pár órával ily ülés után, Kossuthhoz, Garibaldihoz, Cavourhoz s Viktor Emanuelhez sürgönyöket indítanak. Semmi kétség, hogy ezen emberek egész komolysággal Magyarország felkeltésén dolgoznak, (2) mi végül már nagyszámú emissáriusok utaztak az illető országba el. Egy oly terv kivitele forogna kérdésben, melyben Victor Emanuelnek s magas pártfogójának (Napoleon) csak annyira van része, mint Kossuthnak és Garibaldiinak. („Vrl.”)

— A napnak eseménye — a „Moniteur” hozta nov. 25-diki rendelet — új időszakát nyitja meg a bonapartei uralomnak nem csak Franciaországban s ez országra, de főleg az összes európai politikára nézve. III. Napoleon kétségkívül azon ponton áll, hogy elhatározó lépést tegyen egy világtörténelmi program valószínűsítésére. Mi indíthatá a császárt arra, hogy francziái előtt megnyissa ismét a politikai küzdőteret, a melyet eddig oly szilárd kézzel tartott bezárva? Nem indíthatá a saját állására való tekintet az ország belsejében: mert a francziához való hangulat utóbbi években a császárra nézve kedvezőbb alakult. Az olasz-honi hadjárat s annak következményei az előbb engesztelhetlen köztársasági pártot feléje nyilván közelebb hozta. Az Orsini-bombák több idő óta nyugszanak, s a császár azoknak gyűnyagát mabolnap örökre megsemmisítendő, legalább az olaszokat illetőleg. A legitimistákkal nyíltan szakított a császár s azoknak utolsó erős támasza, a pápa uralma Rómában, még csak a legitimisták legnagyobb elenségeinek oltalma alatt áll fenn. E támasznak el kell nem sokára vonatni a pápától. III. Napoleon úgy látszik eltökélte magában az olasz királyságot elismerni s a pápát önsorsára hagyni. A „N. N.” immár a nov. 25-i parlamenti reformot főképp a vallásügyi kérdésnek tulajdonítja, mely Franciaországot mind a pápával mind a francia papsággal szemben, annyira érdekli. E lap szerint Franciaornak a rom. kath. egyháztól való elszakadása ma már oly eshetőséggé látszik, minek bekövetkezése csak néhány heti idő kérdése. A császár nem teheti magát a nemzeti egyház fejévé. Magának a nemzetnek és a nemzetnek törvényes képviselői által kell megszavazni a Rómától való elszakadást, s kell a császárra ruházni az ujjonnan megalapítandó nemzeti egyház főméltóságát. E nagy történelmi kérdésnek a törvényhozó-test kebelében kell vitatattania, a francziáknak ezt hallaniok, érte lelkesülniök kell, maguknak kell e nagy reformot végrehajtaniok, mire a császár utat tört, a diplomácia és a hatalom minden eszközével. Ezért a kamarák nagyobb alkotmányos jogokkal ruháztattak föl, a trónbeszéde felirat szavaztatik, mert a császári kormány ezen szavazattal kezében, törvénytelennek nyilvánítand minden igazást a pápaság érdekében,

s azt törvényes uton, s ha szükség, szurony által is lenyomhatja. Ezenkívül az alkotmányos jogok kiterjesztése még más lényeges hasznokkal is jár. A kamara egy új háborút szavazhat, az erre szükséges költségekkel. A mi pedig a külpolitikát illeti, a nov. 25-diki rendelet hasonlóképpen határozó lépésnek tekintendő. A Palmerstonok és Russelek diadalmasan léphetnek Londonban a parlament elé s dicsérhetik a csatornán tuli szövetségest, ki nek legnagyobb dicsősége, hogy ő Angolországnak méltó szövetségese az alkotmányos szabadság terén is.

— Még folyvást emlegetik, hogy egy röpirat fog megjelenni Lagueronniere tollából. A Cayla-féle, nemrég megjelent „L'empereur pape” című röpirat, köztudomás szerint egy felállítandó nemzeti francia egyház eszméjével lép fel, melynek feje a császár lenne, mint a protestáns uralkodók, mint Görögország királya s Oroszország császára, szintén fejei egyházai. Ezen röpirat habár éppen semmi hivatalos jellemmel nem bír, mégis rendkívül feltűnő; a közönség kapva kap rajta, mi eléggé erős jele annak, hogy a benne tárgyalt kérdés a legégetőbbek egyikének tekintetik. Az említett félhivatalos röpirat, melynek „Trone et autel” lenne a címe, aligha fog oly radical elveket felállítani, mint Cayla uré; mindazáltal — mint erősítik — ez is a francia egyházi viszonyok átalakulását fogná pengetni, Bossuet elvei szellemében.

— A „N. Pr. Ztg.” írja: Egy bécsi esti lap jelenti, hogy a magyar háború (Wühler) a Dunaféjedelemségek-ből szándékoznak forradalmi kísérletet tenni Ausztria ellen. Ez egészen igaz. Mert az itt tartózkodó magyar menekültek is Bukarest jelöltetett ki azon helyül, a hol február hóban megjelenniök kellend.

— A „Patrie” a következő cikket közli: „Egy velencei magántudósítás néhány új és pontos részleteivel ismerteti meg, a dolgok ottani állásának: miután Benedek átvette a parancsnokságot, Veronából távozó volt, szemlélt tartani azon különféle hadtestek felett, melyekből az osztrák hadsereg áll és melyeknek rendeltetése Felső-Olaszországot védelmezni. Ausztriának pillanatban 130,000 főnyi hadserege van Veneciában, mely katonaság négy hadtestre van osztva. Az első Stadion vezénylete alatt a Mincio vonalt védi, a második Ernő főhag alatt az Etsch vonalt őtalmazza, s főhadiszállása Venczében van. A harmadik Hessen hg tük parancsnoksága alatt az alsó Pó-t figyeli, s Novigo és Lagnano közt táboroz; főhadiszállása Padua. Végre a negyedik Albrecht főhag parancsnoksága alatt Velence város és tartomány, ugyszinte a partok védelmezésével van megbízva a Maestra csuától egész a Tagliamento torkolatáig. Ezen hadsereg egészen hadilában áll, s roppant tűzeri anyagokkal van ellátva; csaknem mind vontassóvík az ágyui. A lovasság száma e pillanatban nem megy 6090-en fölül, de 10,000-re fog emelkedni. Ezen haderőn kívül van Ausztriának egy másik 150,000 főnyi hadserege, a mely igen hosszú vonalt foglalt el, s melynek főközpontjai: Brixen, Klagenfurt, Laybach, Trieszt, Fiume és Cattaro. Háboru esetében tehát ezen hatalom különféle Felső-Olaszországi és Adriatenger melletti birtokainak védelmezésére 300,000 főnyi haderővel léphetne fel. Ausztria nem fog támadást kezdeményezni, de készen várja, hogy tavaszra megtámadatik, és jól látja, hogy rettenetes lesz az a harc. Az olaszok most nagy számmal vannak, és sokkal jobban szervezve, mint 1848-ban, lesz olyan hajóhaduk is, mely tulend Ausztrián, s ezenkívül még hatalmas diversióra is számítanak Magyarországon. Ezen tények a háboru kilátásait egyenlővé teszik, s mennyiben az ellenségeskedések színhelyét másutt választandják, megessékkentik a várnégyszög által nyújtott előnyöket.”

— London, nov. 20. A „Times” és „Daily News” ismét hosszas szemléldésbe erednek Olaszország és egy új olasz-osztrák harc lehetősége fölött. Bevallják, hogy az összes Olaszország hadereje, melynek tömegesítése pedig még távol áll: Garibaldi víztésze dacára sem elegendő az osztrák hadgyakorlott sereggel szemközt; de másfelől az olaszok nem állanak egyedül, és Ausztria a legrosszabb ellenségtől, a magyar forradalomtól félhet, nemkülönben a pénzüszükségtől saját kebelében. Ez előzmény után mindkét lap régi következtetésére jó vissza: Ausztria adja föl Velencét és a várnégyszögöt, még ideje van szép pénzt kapni érte. A Tagliamento-vonal nevezetesebb Ausztria számára mint a Mincio-vonal.

— Azon hirt, hogy a bécsi angol követség nagykövetséggé fog fölemeltetni, a „Daily News” még időelőttinek nyilvánítja, de kétségbe nem vonja, hogy erre nézve tételtett lépés, s hogy az fontos okoknál fogva komoly szándéka a kormánynak. A nevezett lap idevonatkozólag ezt mondja: „Alkotmányos államokban tökéletesen elégségesek a kormányoknál egyszerűen hitelesített követek. Hanem nagy, önkényes, katonai monarchiánál, a hol minden az uralkodó akaratától függ, hol a miniszterek csak végrehajtásának eszközei az uralkodó tetszésének, ott szükséges, hogy olyan nagyhatalom képviselőjének, mint Angolország, bejárása legyen az uralkodó személyéhez, és joga, szabad levelezésbe lépni vele. Te-

hát a követ és nagykövet közötti különbség nem csupán névszerintinek tekintendő olyan udvaroknál mint a párisi, bécsi, sz.-pétervári és konstantinápolyi; lényeges és valószínű különbség van azok között, s Nagybritannia képviselőjét azon helyzetbe teszi, hogy azokkal, a kikkel dolga van, játszhatik, mivel minden pillanatban fölébe kerül tőlük uralkodójokhoz. Ez az oka, hogy despotikus államok miniszterei teljes erejükből iparkodnak az angol nagykövetek kinevezetésének megfúszításán. A „Daily News” ezután azon feladatok elősorolásába bocsátkozik, melyeket a brit nagykövet majd Bécsben tartozik teljesíteni. „Angolország — ugymond — régebbi időkben sokkal gyakrabban segítette Ausztriát szorongatott állapotában, hogysem most ellenségesen léphetne föl ellene. Nem kívánja Angolország az osztrák csász. állam összereszkadását, hanem megszilárdulását oly alakban és határokat között, hogy aztán képes lehessen népei jólétét kifejleszteni, s Európa kívánalmainak megfelelni. Ausztria befolyása, szabadelvű közvélemény által vezetettve, szabad sajtó által megvilágosítva, s a kormányok magasabb feladatai által foglalkoztatva, Európában hathatós ellensúly lenne Francia- és Oroszországok fensősége sereksége ellenében. A kik minket ellenségeskedésbe szeretnének keverni egész Németországgal, nem valódi barátai Angolországnak. De ilyen politika, ha sikerülne, Franciaországnak a katonai felsőbbbséget, és ha Oroszországgal egyesülne, a tenger feletti uralkodást is kezére játszaná.”

— A „M. Post” arról szól, hogy a bécsi angol követség nagykövetséggé emeltetik, — Ausztriát úgy állítja elő, mint a mely a gyöngeség vagy átmenet időszakában, az európai egyensúly fenntartása szempontjából egy semleges hatalomnak s szükséges valaminek tekintendő. Megérint, hogy senki sem kívánhatja e hatalom uralmát, az ausztriai főhercegségben, a Stájer hgségben, Cseh-, Morva Gács s Dalmátországban lazítani. (Magyarországot, Erdélyt, Velencét szándékosan elhagyja, nemely más tartományokkal, ezt hiányos földrajzi ismeretből teszi). Ezen területet által — így folytatja az érintett lap — Ausztria mindazon elemek bírja, melyek elsőrangú hatalmi álláshoz szükségesek, s éppen azért illő, hogy Ausztria Bécsben nagykövet által képviseltesse magát.

— A „Nat. Ztg.”-nak egy újabb czikke, Poroszországnak Ausztria irányában viszonyáról így ír: „Hogy Poroszországnak a német területért és német nemzetért mindenütt föl kell lépnie, ez a mi véleményünk is; de akarataának csak addig szerezhet érvényt, meddig hatalma ér. Északi Németországban mindenütt résen kell állania, a kis szövetségi államok kormányaira eddig nagyrésben hiányzott erélylyel kell hatnia, hogy ezek a nép jólétét előmozdítsák; ellenben azon németekről, kik a Habsburgház pálcája alatt vannak, nem gondoskodhatik úgy, mintha saját alattvalói volnának. Poroszországnak a legcsekélyebb befolyása sincs a bécsi kormányra; a bécsi kormány a neki engedelmeskedő németeknek akarata szerint adja a törvényeket és államintézkedéseket, uralkodik egész jólétök és bajuk felett. Poroszország a legtávolabbról sem avatkozhatik be, mert Ausztria épp oly souverain állam, mint ő maga. A viszony elvitáztatlanul ez: ennél fogva mi sajnálhatjuk ugyan, ha Ausztria német háttartományai egész Olaszország egyesítése által valami hátrányt szenvednének, de mi nem tehetünk változtatást. Minthogy a bécsi kormány ezen tartományokkal minden tekintetben kénye szerint bánik, nézeteinkkel nem törődve, akarata szerint adóztatja, kormányozza, igazgatja őket: nem tőlünk függ megakadályozni, hogy az olasz király a tyrolokra nézve hátrányos vámvonalat vonjon, mert mi a tyrolok fölött semmi hatalommal sem bírnuk, s ha mi nekik legkényelmesebb határközlekedést szerveznénk is, nem volnánk képesek anyagi jólétöket biztosítani. Az osztrákok még sohasem gondolkoztak a pommerniek és keleti poroszokról, hadihajóik 1848-ban nem mentek a dánok ellen: tehát mi is rájuk hagyjuk alattvalóik védelmezését. Poroszország szövetségi viszonyban áll Ausztriával, de sehol sem szabad oly érdekegységek fölöttételezni, mintha a két állam egy állam volna, s erejüket egymásnak kölcsönöznék.”

— A török határról igen nyagtalnító hírek érkeznek folyvást. Agrapha (Epirus) lakosai fölhívást intéztek minden európai hatalmassághoz a basák zsarlásai ellen. Annyi csakugyan bizonyos, hogy az európai Törökország keresztény alattvalói közt nagy az izgatottság, s a következő tavasz nem lesz oly békés, mint a lefolyt év.

— Az athénei hírlapok egy igen érdekes iratot tesznek közzé, melyet a Konstantinápolyban lahó bolgárok terjesztenek föl a melitopoléuszi püspökhöz, kérvén őt, lépjen egyezésre a pápával, hogy ez vegye oltalmába a bolgárokat, a kik e szerint göröggyesültek akarnak lenni. A görög hiten levőknek, természetesen nem tetszhetnek az ily törekvések.

— Ujjabbak. — Turin, nov. 26. Ma az „Opinione” jelenti: Victor Emanuel megtartja a „szárd király”

ezimet, míg az új olasz parlament öt Olaszország királyává nem fogja kikiáltani. — A f. hó 20-án Victor Emanuel tiszteletére rendezett kivilágítás, a kedvező idő dacára, igen nyomorúan ütött ki.

— Turin, nov. 28. Palermóban zavarok ütöttek ki; Victor Emanuelnek oda utazása elhalasztva; az államtanács december 2-ra összehívta.

— Nápoly, nov. 27. Pinelli bevonult Avezzanoba; a kerület lecsendesítve.

— Szébenből egy kitünő szász tekintélytől egy nyilatkozatot vettünk éppen midőn lapunk a sajtó alatt volt. Ebben említették, hogy az ottani városközség elhatározta a szász nemzeti universitás visszaállítását iránt az uralkodóhoz folyamodni, hogy a szász nemzetet mise történjen, nála nélkül. A nyilatkozó többek nevében azt állítja, hogy a szász nemzet a magyarokkal együtt tartva, a korlátnok és összehívandó értekezlet útján, egyúttal és ne külön munkáljon arra, hogy érvényesíteni lehessen a „nihil de nobis” sat. elvet. — Jövő számunkban adjuk a nyilatkozatot.

— A „P. L.” egy Krajovából (Oláhország) érkezett magánlevélből értesül, hogy ott a nép megtagadván az adófizetést, nov. 19-kén lázadás ütött ki, melyben a népből 15 ember esett el és 17 sebesült meg; a katonaság 5 embert vesztett.

Kiigazítás. Közlebbi színházi tudósításunkban hibás értesítés van Toth Soma föléptéről a mi nem történt meg.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE november 28-kán.

Állam-adósság.	penzben	áruban		penzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	77.70	77.90	Ausztr. államvaspálya	286. — 287. —
5%-os metalliques	100 frt.	65.50	65.75	Nyugati vasut	185. — 185.50
Földtehermentesítések.				Pardubitz vasut	111. — 111.50
5%-os magyarországi	100 frt.	67.25	68. —	Tisza vasut	147. — 147. —
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	66. —	66.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	191. — 193. —
5%-os erdélyi	100 frt.	64.25	64.75	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	148.25 149.75
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100. — 105. —
Trieszti db.	100 ft pp.	109.50	110.50	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20. — 22. —
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	94. —	94.50	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60. — 65. —
Budai városközség db	40 ft s.é.	36. —	36.50	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	86.50	87. —	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	38. —	38.50	Amsterdam 100 boil. ft (86 ft 52 kr a.é.) 3%	— — —
Pálffy	40 ft pp.	36.25	36.50	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	120. — 120.50
Clary	40 ft pp.	36.50	37. —	Berlin 100 taller (150 ft ausztr. értékb.) 4 %	— — —
St. Genois	40 ft pp.	37. —	37.25	M. Frankfurt 100 d. nem. ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	120.25 120.50
Windischgrätz	20 ft pp.	22. —	22.25	Hamburg 100 márk-bankó ft 75 ft 85 kr) 2 1/2 %	106.50 106.75
Waldstein	20 ft pp.	26. —	26.25	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/2 kr) 4 1/2 %	140.75 141. —
Keglevich	10 ft pp.	14. —	14.25	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	56.10 56.20
Részesvények.				Pénznekem.	
Nemzeti bank ex div.	748. —	750. —	—	Korona	19.35 —
Hitelintézet 200 frt	172.30	172.50	—	Császári arany	6.74 —
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt	550. —	552. —	—	Reccs arany	6.73 —
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.	394. —	396. —	—	Napoleon's or	11.24 —
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.	140. —	150. —	—	Orosz imperiale	11.55 —
Budapesti Jánchid 500 ft pp.	395. —	400. —	—	Ezüst	140.50 —
Éjszaki vasut	197.30	197.50	—	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	40.75 —

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1153) 12488. 1860. Árverési hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a folyó év december 17-én reggeli 9 órakor az alul jelölt cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságnál a Kolos-Monostori római kath. alapítványi uradalomhoz tartozó Kajtántói, Kolos Monostori, Bogártelki, és Jegenyei jószágok, minden hozzá tartozó lak- és gazdasági-épületekkel, s a jelen törvények szerint fenntartott földesuri joggal (Regale beneficium) az erdők kirekesztésével, hat egymásután következő évre egymint: az 1861-ik év mártius 1. ső napjától kezdve az 1867-ik év február hó utolsó napjáig nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adni.

Ezen jószágok egyes alkotórészei felől bővebb fölvilágosítást szerezhetni úgy az illető helyhatóságoknál, mintszintén a Kolos-Monostori gazdasági hivatalnál meglevő birtokívekből.

A fölkiáltási ár a jelen egy évi haszonbéri öszvegen, egymint:

- a) A Kajtántói birtokért 3570 frt — krban o. é.
- b) A Kolos-Monostori birtokért 1943 frt 56 „
- c) A Bogártelki „ 1522 frt 50 „
- d) A Jegenyei „ 525 frt 21 „

állapítatott meg.

Haszonbérleti vágyók kötelesek az árverés kezdete előtt a kikiáltási ár 10 százdlóját bánatpénzzel (Vadium) készpénzben vagy állami kötelezvényekben az utolsó bécsi börzei érték szerint számítva befizetni, mely a legtöbbet ígérőnek csak is a meghatározott biztosíték (Cautio) szolgáltatása és annak elfogadása után, a többi árverezőknél pedig az árverés végeztével fog visszaadatik.

Az árverésben csak oly egyének részesülhetnek, kiknek jó hírnevök, erkölcsi magaviseletük, és vagyoni állásuk az árverező bizomány előtt ösmeretes, vagy pedig ezen tulajdonságukat az illető hivatalok hiteles bizonyítványai által kimutatják.

Az árverezéstől mer be ki leendnek zárva, a gyámnoki engedély nélküli kiskorúak, valamint a bünyenítő kereset alatt állott, elítelt, vagy bizonyosság hiánya miatt feloldozott egyének, mint szintén az álladalmi javak eddigi oly haszonbérleti, kik szerződvényeiket megszegték.

Az árverés kezdetétől 36 krajczáros bélyeggel szabályszerűleg ellátott, az ajánlkozó keresztes vezetéke nevével sajátkezűleg aláírt az alul megnevezett kerületi cs. kir. pénzügyigazgatósághoz címzett bepecsételt írásbeli ígretet (Offert) is elfogadtatnak, ha azok a fenebb meghatározott címzett bepecsételt írásbeli ígretet (Offert) is elfogadtatnak, az ajánlkozó pénztárnál befizetéséről szóló nyilatvánnyal ellátva leendnek; az azokban fölajánlott haszonbérleti öszveg számmal és betűvel kifejezve leend azon nyilatkozatot tartalmazandják, hogy az ajánlkozó nagykorú s az árveréshez a fönnelbiki szerént fölajánlott oly egyén, ki a haszonbérletű jószág alkotórészeit ösmeri magát az árverési feltételeknek, melyek előtte ösmeretesek minden kifogás nélkül aláveti.

A társulati írásbeli ajánlatoknak az érintettek kivül még magában kel foglalni azon nyilatkozatot, hogy ajánlkozók közösen t. i. egy mindenikért, és mindenik egyért kötelezik magukat a haszonbérleti és szerződvényi feltételek teljesítésére, valamint azon egyén nevét is, kinek a haszonbérleti tárgy átadandó.

Azon esetb, ha a szóvali és írásbeli legmagasabb ajánlatok egyenlők lennének, az árverésnél tett utolsó szóbeli legtöbb ígret előnyvel bírand egyenlő írásbeli ajánlatoknál az elsőseget sorshuzás határozza meg; hiányos írásbeli ajánlatokra pedig nem leend semmi tekintet.

Egyszersmind figyelmeztetik minden haszonbérleti vágyó az illető jószág jelen állapotáról az árverés előtt magának annyival inkább tökéletes tudomást szerezni, mivel későbbre semmi nemű kifogásnak hely nem adatand.

A haszonbérleti és árverési feltételek az árverés kezdete előtt föl fognak olvastatni s addig s az alább jelölt cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóság levélkiadó osztályzatánál megtekinthetők.

A Kolozsvári cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságtól November 8-kán 1860.

NEM HIVATALOS.

(1166) (3—3) **Eladó zongora.**

Egy 6 és 1/2 octávás, jó állapotban levő zongora eladó 100 forintért. Bővebb tudósítást ad Stein könyvkereskedése.

(1169) (2—3) **Hirdetmény.**

Alsó Fejérvármegyében, jelenleg a N. Enyedi járásban Oláh Lapádan egy birtok rész, mely áll egy udvarházzal s más épületekkel ellátott telekből ahhoz tartozó szántó, kaszáló, szőlő és erdőkből, örök áron eladó. A terület megnyitására útmutatásul szolgál a helységben meglévő birtok iv. Az eladandó birtok áráról s egyéb körülményekről értekezni lehet N. Enyeden tekintetes Foszto Ferencz urnál.

(1168) (3—3) **Haszonbér.**

Bánfi-Hunyadtól egy óra jáásra fekvő Incsel helységben egy részjószág, melyhez csinos lakház, gazdasági épületek, 270 veka férőjű szántó, 25 szekér szén t termő rét, legelési és erdölési jog tartoznak, 1861 Szent György naptól kezdve több évre kiadó. Értekezni lehet Kolozsvárt, b. királyutca 28. sz. a. lakó tulajdonosával

(1143) (6—6) **Eladó sertések.**

A radnothi uradalom haszonbérliőnél 200 darab hizott sertés van eladó. A venni szándékozó ott helyt tehet vásárt.

(1165)

(2—2)

CSAPÓ SÁNDOR

nürnbergi és divat-áru kereskedésében

a legkülönbözőbb

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉK-CZIKKEK,

nagy választékban

GYERMEK-JÁTEKOK

határozott de most is elismert olcsó áron

kaphatók.

CSAPÓ SÁNDOR.

Megjelent

és Kolozsvárt STEIN JÁNOS könyvkereskedésében kapható:

ORSZÁGOS

NAGY

KÉPES NAPTÁR
1861-dik évre.

Szerkeszti

GIROKUTIP, FERENCZ.

Ára 1 frt 50 kr.

T. cz. előfizetőinket kérjüh egy kevés türelemmel lenni, mert most éppen a példányok szétküldésével foglalkozunk.

REMÉNY.

Irodalmi és művészeti évköny. Szerkeszti Vachot Sándorné. 9 gyönyörű képpel, diszes aranyos kötésben ára 12 ujfrt.

1848-dik évi

kolozsvári országgyűlési

törvényczikkek.

Törvénytudományi műszótár,

közrebo csátja a magyar tudós iársaság; második bővített kiadás, 2 frt o. é.

Ezekon kívül még számos, a magyar korona-tartományokban 1848-ig használt törvénykönyvek találatnak latin és magyar nyelven.